

Sygn. akt I C 1375/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Ligoń-Krawczyk

Protokolant:sekr. sądowy Katarzyna Maciaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2018 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. G.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Sprawiedliwości

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. postanawia nie obciążać powoda kosztami postępowania w sprawie.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 lipca 2014 roku P. G. podając za podstawę art. 77 Konstytucji, art. 23 i 24 k.c. oraz art. 448 i 417 k.c. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa kwoty 2 500 000 złotych zadośćuczynienia oraz kosztów procesu. Powód nadto wniósł, aby połowę z zasądzonej kwoty odszkodowania przekazać na rzecz chorych na białaczkę dzieci z Centrum (...) w W..

Powód domagał się zasądzenia zadośćuczynienia z tytułu długoletnich, bezprawnych naruszeń dóbr osobistych (prawa do respektowania poszanowania życia osobistego i godności ludzkiej) wskutek niewywiązania się z obowiązku zapewnienia humanitarnych warunków bytowych w jednostce penitencjarnej (pozew k.2-4v).

W piśmie z uzupełnieniem braków formalnych z dnia 21 lipca 2014 roku powód wskazał, że dochodzone roszczenie wiąże z działalnością SP - Ministerstwa Sprawiedliwości RP, jako odpowiedzialnego za wprowadzanie aktów prawnych, dyrektyw, przepisów i rozporządzeń (pismo k. 14).

Postanowieniem z dnia 3 września 2014 roku referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w Warszawie zwolnił powoda P. G. od kosztów sądowych w całości (postanowienie k. 22).

Skarb Państwa w odpowiedzi na pozew z dnia 21 listopada 2014 roku wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Pozwany w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniósł brak sprecyzowania przez powoda tytułu dochodzonej przez niego kwoty, tj. czy żąda jej tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, czy tytułem odszkodowania, jak również niewskazania konkretnych zakładów karnych, czy aresztów śledczych, ani okresów którego miałoby dotyczyć roszczenie. W ocenie pozwanego wszystkie zarzuty powoda przedstawione są w tak ogólny sposób, że uniemożliwiają

rzetelne ustosunkowanie się do nich. Powód nie wskazał żadnych faktów (łącznie z działalnością jednostek Skarbu Państwa w konkretnym czasie i przestrzeni), z którymi prawo cywilne wiązałoby odpowiedzialność Skarbu Państwa. W szczególności powód nie wykazał, że została mu wyrządzona szkoda, ani nie dowiódł, że doznał jakiegokolwiek krzywdy. Powództwo jest zatem bezpodstawne i powinno zostać oddalone bez potrzeby postępowania dowodowego. Z ostrożności procesowej, pozwany wskazał, że roszczenie powoda jest całkowicie nieuzasadnione, bowiem warunkiem koniecznym wystąpienia z żądaniem odszkodowania w stosunku do Skarbu Państwa obok przesłanki bezprawności działania lub zaniechania takiego działania i wystąpienia szkody jest istnienie związku przyczynowo-skutkowego. Powód nie wykazał w jakikolwiek sposób, aby doszło do bezprawnego działania funkcjonariusza Służby Więziennej, oraz że takie działania doprowadziły u niego do powstania szkody. W ocenie pozwanego powód nie wykazał również, na czym rzekoma szkoda miałyby polegać. Wobec niewskazania przez powoda okresu, którego dotyczą roszczenia pozwany podniósł zarzut przedawnienia (art. 442¹ § 1 k.c.) w zakresie roszczeń dotyczących okresu poprzedzającego przedział trzech lat przed wytoczeniem powództwa. Skarb Państwa zwrócił również uwagę, iż zatrudnienie powoda w warunkach penitencjarnych było dobrowolne i nastąpiło za jego zgodą. Pozwany wskazał, że powodowi została zapewniona norma powierzchniowa co najmniej 3 m² oraz, że w stosunku do powoda nie wydano decyzji na podstawie art. 110 § 2b k.k.w. Skarb Państwa zwrócił uwagę, iż przygotowywanie i wydawanie posiłków odbywa się w oparciu o normy wyżywienia i wartości składników odżywczych określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 roku w sprawie określenia wartości dziennej normy wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych. Zdaniem Skarbu Państwa cele, w których przebywają osadzeni wyposażone są w sprzęt kwaterunkowy oraz w urządzenia sanitarne, zgodnie z obowiązującym prawem, zaś osadzonym zapewnia się zgodny z normami dostęp do ciepłej wody, urządzeń sanitarnych oraz zasilanie gniazd elektrycznych (odpowiedź na pozew k. 29-32).

Powód w piśmie z dnia 18 grudnia 2014 roku sprecyzował, iż dochodzonej w przedmiotowym procesie kwoty żąda tytułem zadośćuczynienia (pismo k. 40-42v).

W piśmie z dnia 19 maja 2015 roku powód w odpowiedzi na wezwanie Sądu sprecyzował okres jego przebywania w jednostkach penitencjarnych, którego dotyczy dochodzone roszczenie, w ten sposób, iż oznaczył jego początek na 15 grudnia 1995 roku oraz wskazał, iż trwa on „do chwili obecnej” (pismo k. 78-79v).

Wyrokiem z dnia 25 marca 2016 roku Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w sprawie sygn. akt: I C 811/14 oddalił powództwo (pkt I) oraz odstąpił od obciążania powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu (pkt II) (wyrok k. 142). Sąd uwzględnił podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia w zakresie roszczeń, które powód wywodzi ze zdarzeń zaistniałych, w okresie poprzedzającym trzy lata, przed wniesienia pozwu, tj. przed 7 lipca 2011 roku. W pozostałym zakresie, roszczenia powoda zostały uznane za niewykazane. Sąd podkreślił, iż powód nie wypełnił ciężącego na nim obowiązku dowodowego, nazbyt ogólnikowo nakreślił podstawę faktyczną powództwa, m.in. zaniechał dokładnego wskazania, których jednostek penitencjarnych dotyczą zarzuty, powód bowiem winien skonkretyzowane zarzuty przypisać konkretnej jednostce penitencjarnej oraz wskazać właściwe dowody na poparcie twierdzeń w tym zakresie wraz ze wskazaniem tezy dowodowej (uzasadnienie wyroku k. 150-153).

Sąd Apelacyjny w Warszawie na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 marca 2016 roku w sprawie sygn. akt I C 811/14 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (wyrok k. 224). Sąd II instancji uznał apelację powoda za zasadną wskazując, iż Sąd Okręgowy nie dokonał ustaleń stanowiących podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, a co za tym idzie nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd Apelacyjny wskazał, że w niniejszej sprawie Sąd I instancji orzekł o żądaniu, ale bez odniesienia się do określonej przez powoda podstawy faktycznej tegoż żądania, czyli nie zbadał istoty żądania pozwu w kontekście przywołanej podstawy faktycznej powództwa. Sąd Apelacyjny wskazał, że powód utrzymywał, iż to Minister Sprawiedliwości odpowiedzialny jest za funkcjonowanie jednostek penitencjarnych, co wiąże się z zaniechaniami, bezprawnymi działaniami i łamaniem praw człowieka, a w świetle tak opisywanych przez powoda okoliczności faktycznych rzeczą Sądu w pierwszej kolejności było wyjaśnienie podstawy faktycznej zgłoszonego roszczenia, a zatem wyjaśnienie, czy poza kwestią związaną z

ogólnie rzecz ujmując warunkami pobytowymi w jednostkach penitencjarnych, powód dochodzi także roszczenia w związku z działaniem reprezentanta Skarbu Państwa – Ministra Sprawiedliwości polegającym na wydawaniu poszczególnych aktów prawnych i zarządzeń. W uzasadnieniu kasatoryjnego wyroku, Sąd II instancji nakazał, aby przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy dokonał pełnej rekonstrukcji stanu faktycznego i jego subsumcji do miarodajnej normy prawa materialnego. Jeżeli zostanie wyjaśnione, że powód dochodzi zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wskutek naruszenia jego godności przez osadzenie we wskazanych jednostkach penitencjarnych, to rozpoznanie sprawy polegać będzie na dokonaniu ustaleń faktycznych i ocen prawnych co do istnienia przesłanek z art. 23 i 24 k.c. W sprawie o zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dobra osobistego w postaci prawa do godnego odbywania kary pozbawienia wolności powód winien wykazać, że odbywał karę pozbawienia wolności w określonych warunkach, zaś ciężar dowodu, iż owe warunki odpowiadały obowiązującym normom i na skutek tych warunków nie doszło do naruszenia dóbr osobistych spoczywa na pozwanym. W tym celu konieczne będzie dokonanie ustaleń, czy działania wskazywane w zakresie przytoczeń tworzących podstawę faktyczną powództwa w rzeczywistości miały miejsce oraz czy stanowiły naruszenie wskazywanego w pozwie dobra osobistego powoda. Konieczne będzie także ustalenie, czy wszystkie działania wskazywane przez powoda i przypisywane pozwanemu w związku z jego powoda w kilku jednostkach penitencjarnych, miały istotnie miejsce i tym samym mogą stanowić podstawę odpowiedzialności prawnej pozwanego (uzasadnienie k. 225-227v).

W piśmie z dnia 17 stycznia 2018 roku powód oświadczył, że podtrzymuje w całości swój pozew przeciwko Ministrowi Sprawiedliwości (pismo k. 246).

Pozwany Skarb Państwa w piśmie z dnia 22 stycznia 2018 roku podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie, wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. Pozwany wniósł o zobowiązanie powoda do sprecyzowania żądania, w szczególności czy domaga się on jedynie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, które miałyby polegać na niezapewnieniu mu właściwych warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych, czy też żąda odszkodowania od Skarbu Państwa za wydanie bezprawnych aktów prawnych (pismo k. 249-256).

Na rozprawie w dniu 2 października 2018 roku powód wskazał, że pozywa nie tylko Ministra Sprawiedliwości, ale całe Ministerstwo Sprawiedliwości od lat 90, każdy rząd i Polskę, jako Państwo, za łamanie praw podstawowych człowieka. Powód sprecyzował, że nie pozywa dyrektorów placówek penitencjarnych w których przebywa, albowiem to Ministerstwo Sprawiedliwości odpowiada za warunki jakie Służba Więzienna stwarza osadzonym, ze względu na zbyt małą ilość przekazywanych środków finansowych oraz wydawane przez Ministra zalecenia, zarządzenia etc.. To zaś skutkuje zbyt niskimi limitami powierzchni przypadających na osadzonego, limitami ciepłych kąpiel, stawkami żywnościowymi itd., a tym samym pogorszeniem się sytuacji skazanych i naruszeniem ich, a także powoda, dóbr osobistych. W ocenie powoda Ministerstwo Sprawiedliwości nie sprawuje również kontroli nad zakładami penitencjarnymi i warunkami w nich panującymi, za co jest odpowiedzialne. Powód sprecyzował, że domaga się 2 500 000 zł tytułem zadośćuczynienia za nieludzkie warunki zorganizowane przez Ministra Sprawiedliwości, naruszające dobra osobiste powoda poprzez wprowadzenie do obrotu prawnego norm niezgodnych z prawami człowieka, skutkujących, brakiem opieki medycznej, brakiem dostępu do energii elektrycznej, brakiem dostępu do odpowiedniego wyżywienia prowadzającymi się do pozbawienia godności człowieka (protokół k. 315-316 – 00:01:03-00:14:14).

Do zamknięcia rozprawy strony nie modyfikowały swoich stanowisk w sprawie.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód P. G. od 14 grudnia 1995 roku przebywa w warunkach izolacji penitencjarnej (**dowód:** wydruk z systemu NOE-Sąd k. 284-285, przesłuchanie powoda P. G. protokół k. 315-316 – 00:15:09-00:23:18).

P. G. przebywał w Zakładzie Karnym K. w okresach od 16 listopada 2001 roku do 17 grudnia 2001 roku, od 1 lutego 2002 roku do 5 lipca 2002 roku, od 27 sierpnia 2002 roku do 18 października 2005 roku, od 6 grudnia 2005 roku

do 19 stycznia 2007 roku, od 8 lutego 2011 roku do 18 stycznia 2012 roku oraz od 1 lipca 2014 roku do chwili obecnej (niekwestionowane, nadto **dowód:** pismo Zakładu Karnego K. k. 59).

W okresach do dnia 19 stycznia 2007 roku P. G. przebywał w następujących oddziałach mieszkalnych Zakładu Karnego K.: od 2 lutego 2002 roku do 8 lutego 2002 roku oddział VIII A, od 8 lutego 2002 roku do 11 marca 2002 roku oddział III, od 11 marca 2002 roku do 5 lipca 2002 roku oddział VIII, od 29 sierpnia 2002 roku do 24 października 2002 roku oddział VIIIA, od 24 października 2002 roku do 18 października 2005 roku oddział VI, od 8 grudnia 2005 roku do 20 kwietnia 2006 roku oddział V, od 20 kwietnia 2006 roku do 4 maja 2006 roku oddział III oraz od 4 maja 2006 roku do 19 stycznia 2007 roku oddział V (niekwestionowane, nadto **dowód:** pismo Zakładu Karnego K. k. 59)

W pozostałych okresach osadzony przebywał w następujących oddziałach mieszkalnych Zakładu Karnego K.: od 8 lutego 2011 roku do 17 lutego 2011 roku oddział b II cela 50 (14 osobowa o pow. 53,22 m²), od 17 lutego 2011 roku do 18 stycznia 2012 roku oddział D I cela 27 (5 osobowa o pow. 15,80 m²), od 1 lipca 2014 roku do 4 lipca 2014 roku oddział B I cela 3 (8 osobowa o pow. 24,05 m²), od 4 lipca 2014 roku do 28 lipca 2014 roku oddział E II cela 35 (5 osobowa o pow. 16,40 m²) oraz od 28 lipca 2014 roku do chwili obecnej oddział E II cela 37 (5 osobowa o pow. 16,40 m²) (niekwestionowane, nadto **dowód:** pismo Zakładu Karnego K. k. 59).

Cele w pawilonach mieszkalnych Zakładu Karnego K. wyposażone były w sprzęt kwaterunkowy zgodnie z obowiązującymi na dane okresy rozporządzeniami Ministra Sprawiedliwości dotyczących warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Sprzęt kwaterunkowy był sprawny technicznie. Osadzeni, w tym P. G., otrzymywali do użytku przedmioty wyposażenia oraz środki higieny zgodnie z obowiązującymi przepisami (**dowód:** wyjaśnienie p.o. zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego ZK w K. k. 264-267).

Cele mieszkalne w ZK K. wyposażone są w przewód wentylacyjny poddawany rocznym przeglądom technicznym. Skazani dodatkowo mogą wietrzyć pomieszczenie poprzez otwarcie okna, zapobiegając przykrym zapachom oraz nadmiernej wilgoci. Oświetlenie cel w ciągu dnia zapewniane jest w porze dziennej przez duże trzyczęściowe okno, dodatkowo w celach znajdują się jeden, dwa lub trzy punkty świetlne o mocy żarówki 75W, ponadto skazani mogą korzystać z własnych lampek nocnych. Wyłączenia prądu elektrycznego w obwodach gniazdkowych w celach mieszkalnych realizowane zgodnie z planem włączeń dla poszczególnych oddziałów odbywa się w sposób określony w zarządzeniu dyrektora zakładu karnego (**dowód:** wyjaśnienie p.o. zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego ZK w K. k. 264-267, protokół z kontroli przewodów kominowych – wentylacyjnych k. 268-269).

Woda zimna w ZK K. dostarcza jest do cel przez 24 godziny. Z uwagi na brak ciepłej wody w celach osadzeni posiadają czajniki elektryczne oraz grzałki do podgrzania wody. Skazani zgodnie z przepisami mają dostęp do jednej kąpieli raz w tygodniu, ponadto w zakładzie karnym od dnia 23 czerwca 2014 roku umożliwiono osadzonym skorzystanie z dodatkowej łaźni raz w tygodniu. W celach mieszkalnych ZK K. występują dwa rodzaje kąceków sanitarnych – zabudowane parawanem wykonanym ze stelażu z kątownika metalowego, wypełnionego płytą pilśniową, o wysokości 200-205 cm z prześwitem ok 90 cm między sufitem, a zabudową, wejście do kącika przesłania zasłona materiałowa; lub zabudowane ścianką działową murowaną od podłogi do sufitu z drzwiami płytowymi przesuwanymi. Każdy kącek wyposażony był w muszlę klozetową i umywalkę. P. G. przebywał w celach wyposażonych w oba rodzaje kąceków sanitarnych (**dowód:** wyjaśnienie p.o. zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego ZK w K. k. 264-267).

Powód P. G. przebywał w Areszcie Śledczym W. M. w okresie od 18 stycznia 2012 roku do 1 lipca 2014 roku. Osadzony był rozmieszczany w okresach: od 19 stycznia 2012 roku do 25 stycznia 2012 roku w pawilonie A oddział II cela 7 o powierzchni 22,65 m², od 25 stycznia 2012 roku do 3 kwietnia 2012 roku w pawilonie A oddział V cela 3 o powierzchni 23,08 m², od 3 kwietnia 2012 roku do 13 maja 2013 roku w pawilonie A oddział V cela 5 o powierzchni 23,08 m², od 13 maja 2013 roku do 24 czerwca 2013 roku w pawilonie A oddział I cela 4 o powierzchni 21,61 m², od 24 czerwca 2013 roku do 27 czerwca 2014 roku w pawilonie A oddział V cela 5 o powierzchni 23,08 m² oraz od 27 czerwca 2014

roku do 1 lipca 2014 roku w pawilonie E oddział II celi 11 o powierzchni 13,98 m² (niekwestionowane, nadto **dowód:** pismo p.o. zastępcy kierownika działu ewidencji Aresztu Śledczego W. M. k. 263).

Cele mieszkalne w AŚ W. M. wyposażone są w sprawną wentylację grawitacyjną poddawaną corocznym przeglądom technicznym. Skazani dodatkowo mogą wietrzyć pomieszczenie poprzez otwarcie okna. Kącki sanitarne znajdujące się w celach w których osadzony był powód, oddzielone są od reszty pomieszczeń stałą zabudową. Węzły sanitarne posiadają całodobowy dostęp do zimnej wody oraz okresowy, w ustalonym porządku co wody ciepłej. Cele wyposażone były w sprzęt kwaterunkowy zgodny z obowiązującymi przepisami. Oświetlenie zamontowane celach zapewniało odpowiednią ilość luksów, zaś oświetlenie naturalne było zgodne z przepisami. Czas i godziny dostępu do napięcia elektrycznego i oświetlenia cel określony jest w porządku wewnętrznym aresztu śledczego (**dowód:** notatka służbowa k. 270-271).

P. G. w ramach izolacji penitencjarnej w Areszcie Śledczym W. M. pozostawał zatrudniony w Drukarni nr (...) w okresie od dnia 14 czerwca 2009 roku do dnia 26 października 2009 roku oraz w okresie od dnia 10 stycznia 2010 roku do dnia 23 kwietnia 2010 roku (niekwestionowane, nadto **dowód:** przesłuchanie powoda P. G. protokół k. 315-316 – 00:15:09-00:23:18). Zatrudnienie powoda miało charakter dobrowolny i odpłatny. Przebywając w Zakładzie Karnym w K. P. G. nie wykonywał pracy odpłatnej na rzecz jednostki (**dowód:** wyjaśnienie mł. insp. ds. zatrudnienia ZK w K. k. 275).

P. G. w czasie pobytu w ZK K. oraz AŚ W. M. nie przebywał w warunkach przeludnienia, w stosunku do powoda nie wydawano decyzji w sprawie umieszczenia osadzonego na czas określony w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na osadzonego wynosi mniej niż 3m² (**dowód:** wykaz pomieszczeń k. 257-259v, wyjaśnienia wychowawców działu penitencjarnego ZK w K. k. 260-262, notatka służbowa k. 263).

W Zakładzie Karnym K. skazani otrzymują trzy razy dziennie posiłki o odpowiedniej wartości odżywczej (nie mniej niż 2600 kcal, białko 10-15%, tłuszcze poniżej 30%, węglowodany 50-60%), w tym co najmniej jeden posiłek gorący, który stanowi obiad składający się z dwóch dań gorących. Posiłki przygotowywane są zgodnie z systemem HACCP, jak również poddawane są kontroli pod względem przydatności do spożycia, jakości sporządzenia, wagi porcji, temperatury oraz smaku (**dowód:** wyjaśnienie p.o. zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego ZK w K. k. 264-267).

Pismem z dnia 13 marca 2013 roku P. G. wystąpił do Dyrektora Aresztu Śledczego W. M. z prośbą o wyrażenie zgody na udzielenie indywidualnej diety wegetariańskiej. Wniosek został pozytywnie zaopiniowany przez lekarzy aresztu śledczego, dlatego też dla powoda wystawiono zlecenie wyżywienia indywidualnego – dieta wegetariańska (**dowód:** prośba k. 60, zlecenie wyżywienia indywidualnego k. 61).

Podczas izolacji w ZK K. P. G. posiadał dostęp do podstawowej opieki medycznej, jak również lekarza stomatologa. Konsultacje lekarskie powoda dotyczyły przeziębienia, zgagi, bólu kręgosłupa, bólu brzucha i zmian skórnych. Powód za każdym razem otrzymywał stosowne leczenie do zgłaszanych dolegliwości bólowych, jak również wykonywano u niego konieczne badania diagnostyczne i laboratoryjne, jak również kierowano na konsultacje specjalistyczne. Powód potrafił odmówić zaleconego przez lekarza leczenia (**dowód:** wyjaśnienie k. 272-273, dokumentacja medyczna w aktach sprawy).

P. G. wystąpił do Dyrektora Zakładu Karnego K. z prośbą o wyrażenie zgody na leczenie stomatologiczne (wstawienie mostka) w jednostce penitencjarnej na koszt własny. Powód uzyskał zgodę dyrektora w dniu 2 listopada 2011 roku, zaś leczenie przeprowadzono w dniu 13 stycznia 2012 roku (**dowód:** prośba k. 62).

W trakcie pobytu P. G. w Areszcie Śledczym W. M. w W. u powoda przeprowadzono badanie RTG kręgosłupa oraz USG jamy brzusznej (**dowód:** wynik badania radiologicznego k. 63, wynik badania radiologicznego k. 64).

Pismem z dnia 15 listopada 2010 roku P. G. wystąpił do Dyrektora Aresztu Śledczego W. M. z prośbą o wyrażenie zgody na wydanie talonu na leki: aspiryna, sylimarol oraz witaminy(...). Wniosek został pozytywnie zaopiniowany przez lekarza ambulatorium oraz wychowawcę, dlatego też powodowi wydano talon na leki (**dowód:** pismo k. 65).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie okoliczności między stronami bezspornych, jak również złożonych do akt sprawy dokumentów, a także na podstawie dowodu z przesłuchania powoda.

Sąd w całości dał wiarę przedłożonym do akt sprawy dokumentom, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, a Sąd nie miał podstaw do kwestionowania ich wiarygodności, bądź zawartej w nich treści z urzędu.

Ustalając stan faktyczny Sąd częściowo oparł się również na dowodzie z przesłuchania P. G.. W ocenie Sądu należało dać wiarę zeznaniom powoda w zakresie okoliczności przytoczonych w ustalonym stanie faktycznym, albowiem w tej części dotyczyły one faktów i znajdowały potwierdzenie w innych dowodach zgromadzonych w sprawie, pomagając tym samym ustalić prawidłowy stan faktyczny w sprawie.

Sąd oddalił wnioski dowodowe stron o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków: J. Z. na okoliczność warunków bytowych w AŚ W. M., w tym zapewnienia właściwej wentylacji, warunków sanitarno-higienicznych, oświetlenia, usuwania usterek związanych ze stanem technicznym cel mieszkalnych oraz wyżywienia, M. W. na okoliczność nie osadzenia powoda w przeludnionych celach oraz W. P. na okoliczność metrażu celi, położenia celi, oświetlenia pomieszczenia, zagrzybienia ścian, sprzętu kwaterunkowego i jego stanu, wyglądu oraz stanu kąpielnicy sanitarnego. Ponadto Sąd oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodów z dokumentacji „Europejskiego Trybunału Praw Człowieka załączonych raportów z wizytacji Sądów penitencjarnych”, całorocznych raportów C.Z.S.W. analizy stanu ładu, dyscypliny i nastrojów w jednostkach organizacyjnych S.W., raportów z wizytacji Rzecznika Praw Obywatelskich, Raportów z wizytacji stacji sanitarno-epidemiologicznej, raportów Najwyższej Izby Kontroli odnośnie kontroli służby zdrowia w zakładach karnych dane na rok 2013, „raportów – zwrócenia się do dyrektorów jednostek o sporządzenie dokumentacji dotyczących mojego osadzenia w poszczególnych celach to jest, stan osobowy, metraż, i ile osób przebywało ze mną w celi, art. 110 § 2 k.k.w. w jednostkach w których przebywałem i przebywam.”, „raportów – zwrócenie się do C.Z.S.W. odnośnie kwoty przeznaczonej na miesięczne utrzymanie jednego osadzonego”, „raportu – zwrócenia się do C.Z.S.W. odnośnie kwoty przeznaczonej na służbę zdrowia w Z.K. z budżetu przeznaczonego na więziennictwo”, „raportu – zwrócenia się do C.Z.S.W. odnośnie kwoty przeznaczonej na stawki żywieniowe na dzień (podstawowej) na jednego osadzonego”, „raportu – zwrócenia się do C.Z.S.W. odnośnie stawki żywieniowej przeznaczonej dla funkcjonariuszy (F.S) na dzień”, zwrócenie się do dyrektorów jednostek karnych o sporządzenie dokumentacji dotyczącej porządku wewnętrznego w jednostkach w których powód przebywał, odnośnie wyłączenia napięcia elektrycznego w gniazdkach, wygaszania świateł, wygaszania świateł dodatkowych, a także dokumentacji dotyczącej porządku wewnętrznego odnośnie realizacji kąpieli oraz pozbawienia możliwości w ciągu dnia i nocy korzystania z bieżącej wody w celach mieszkalnych oraz o zwrócenie się do Dyrekcji Drukarni nr 1 o przesłanie dokumentacji odnośnie wynagrodzenia miesięcznego przez czas jako powód był przymusowo zatrudniony w drukarni przy AŚ W. – M.. W pierwszej kolejności podkreślić należy, że okoliczności na jakie wyżej wymienione dowody miałyby zostać dopuszczone wykazane zostały dołączonymi do akt sprawy dokumentami w postaci wyjaśnień sporządzonych przez funkcjonariuszy służby więziennej, których treści, ani przytaczanych w nich okoliczności nie kwestionował powód. Z tego też względu nie było potrzeby aby zrealizować zawnioskowane dowody ze świadków i dokumentów. Niewątpliwie ich przeprowadzenie przyczyniłoby się do niepotrzebnego przedłużenia sprawy, a w ocenie Sądu nie wniosłoby istotnych okoliczności do sprawy. Co jest również istotne, powód w przedmiotowym procesie swoje roszczenie o zadośćuczynienie wiązał z wprowadzeniem przez Ministra Sprawiedliwości do krajowego porządku prawnego przepisów niezgodnych z prawami człowieka naruszających jego dobra osobiste, tymczasem zgłoszone wnioski dowodowe, zarówno strony powodowej, jak i pozwanej odnosiły się do okoliczności związanych z warunkami odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności w jednostkach penitencjarnych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W ocenie Sądu okoliczności te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, a ustalenia faktyczne jakie sąd poczynił w oparciu o dokumenty do akt sprawy złożonych i nie kwestionowanych przez powoda, a do tych okoliczności

się odnoszących, nie miały ostatecznie wpływu na ocenę zasadności powództwa, a jedynie ukazują w jakich warunkach de facto powód karę pozbawienia wolności odbywał, co pośrednio wskazuje na bezpodstawność jego żądań.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu w całości.

Na rozprawie w dniu 2 października 2018 roku powód sprecyzował, iż dochodzi w niniejszym procesie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Sprawiedliwości zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności oraz prawa do poszanowania życia osobistego w czasie jego całego pobytu w ramach izolacji penitencjarnej, zaistniałego na skutek wprowadzenia przez Ministra Sprawiedliwości do obrotu prawnego norm niezgodnych z prawami człowieka, między innymi poprzez wydawanie przez Ministra zaleceń i zarządzeń jednostkom penitencjarnym. Powód wskazał, iż swoimi roszczeniami nie obejmuje dyrektorów jednostek penitencjarnych, lecz samego Ministra Sprawiedliwości, który ponosi odpowiedzialność za warunki panujące w więzieniach (jako skutek), poprzez wydawanie aktów prawnych naruszających prawa człowieka (przyczyna). Z tego też względu Sąd w przedmiotowym procesie zasadniczo nie badał, czy stanowione przez Ministra Sprawiedliwości normy były wykonywane i z jakim skutkiem. Konieczna natomiast była ocena, czy w związku z wydawaniem przez Ministra Sprawiedliwości aktów prawnych, w ocenie powoda naruszających prawa człowieka, zostały naruszone dobra osobiste P. G..

Zgodnie z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c., powód dochodząc od pozwanego zadośćuczynienia powinien udowodnić, że w wyniku działań lub zaniechań pozwanego doszło do naruszenia jego dobra osobistego – godności i prawa do poszanowania życia osobistego, natomiast pozwany Skarb Państwa powinien wykazać, że ewentualne naruszenie nie było bezprawne.

Dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną Konstytucji RP, w której zawarte są przepisy dotyczące bezpośrednio dóbr osobistych. Wśród przepisów o wolnościach, prawach i obowiązkach człowieka, ustawodawca w art. 30 Konstytucji stanowi, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

W myśl art. 24 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania chyba, że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Stosownie do treści § 2 przywołanego przepisu, jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. W myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 k.c. stosuje się.

Przechodząc do oceny zasadności roszczenia powoda, zdaniem Sądu prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy wymaga dokładnej analizy i oceny konkretnych okoliczności danego przypadku. Do oceny zaistnienia naruszenia dóbr osobistych powoda należy przyjąć miarę obiektywną, a nie jego subiektywne odczucia. Wynika to z tego, że ugruntowany jest pogląd w świetle, którego przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydujące znaczenie ma nie subiektywne odczucie osoby, jej indywidualne wartości uczuć i stanu psychicznego, ale to jaką

reakcję wywołuje naruszenie w społeczeństwie. Należy więc przyjmować koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego w kontekście całokształtu okoliczności sprawy.

Mając na uwadze powyższe rozważania należało ustalić, czy w świetle okoliczności faktycznych niniejszej sprawy doszło do naruszenia jakichkolwiek dóbr osobistych powoda, a jeżeli tak to czy to naruszenie miało charakter bezprawny.

Sąd Biorąc pod uwagę twierdzenia strony powodowej doszedł do przekonania, że powód nie wykazał, aby na skutek działania, lub też zaniechania pozwanego Skarbu Państwa doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w rozumieniu art. 24 k.c. w zw. z art. 23 k.c. Po pierwsze wskazać należy, że powód w żadnym ze swoich pism procesowych nie wskazał, które z wprowadzonych przez Ministra Sprawiedliwości akty prawne, zarządzenia bądź zalecenia dla dyrektorów zakładów karnych i konkretnie w jakim zakresie mają być niezgodne z prawami człowieka, i tym samym naruszyły dobra osobiste P. G. w postaci godności i prawa do poszanowania życia prywatnego. Powód nie był także w stanie wskazać ich na rozprawie, która odbyła się w dniu 2 października 2018 roku. Sąd może jedynie domyślać się, że dotyczą one warunków odbywania kary pozbawienia wolności, jednakże nie jest rolą Sądu zastępowanie strony powodowej w formułowaniu i wykazywaniu podstawy faktycznej swojego powództwa. Oczywiście w uzasadnieniu pozwu powód wskazuje na normę art. 110 § 2 kodeksu karnego wykonawczego, jednakże jest to akt rangi ustawowej, uchwalany przez Sejm, w stosunku do którego Minister Sprawiedliwości nie ma kompetencji prawotwórczych. Po drugie powód w swoich wywodach twierdził, że niezgodność z prawami człowieka, bliżej nieokreślonych, norm prawnych wynika z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, jak również instytucji i organów krajowych oraz zagranicznych. Odnosząc się do tychże twierdzeń, zauważyć wypierw należy, że brak jest orzeczenia stwierdzającego niezgodność norm prawa krajowego stanowionych przez Ministra Sprawiedliwości z Konstytucją lub umową międzynarodową z punktu widzenia naruszenia praw człowieka. (art. 417¹§ 1kc) Orzecznictwo natomiast powołuje się na konkretne przypadki, konkretnych osób, niespełnianie norm przez jednostki penitencjarne, a tym samym Państwo, niezapewnienie odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach określonych przepisami. Nie było zatem w orzeczeniach trybunałów i sądów mowy o wprowadzeniu, lub też nie, do obrotu prawnego norm niezgodnych z prawami człowieka naruszających dobra osobiste. Zauważyć przy tym należy, że działalność prawodawcza Ministra Sprawiedliwości co do zasady wynika z przyznanych mu ustawowo kompetencji i tylko w granicach przyznanych przez ustawę.

Mając na uwadze powyższe Sąd doszedł do przekonania, że w przedmiotowej sprawie powód nie wykazał, aby na skutek działania Ministra Sprawiedliwości doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda oraz jego prawa do poszanowania prywatności W tej sytuacji nie zostały spełnione przesłanki zawarte w treści przepisu art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., a więc nie było podstaw do uwzględnienia powództwa, które podlegało oddaleniu w całości.

Na marginesie należy jedynie wskazać, iż w przekonaniu Sądu roszczenie powoda o zadośćuczynienie wynika z braku jego zgody na warunki w jakich odbywa karę pozbawienia wolności, przy czym jak wskazano w stanie faktyczny, w placówkach penitencjarnych w jakich przebywał powód, były zapewniane podstawowe potrzeby żywieniowe, mieszkaniowe, opieki medycznej nie odbiegające od norm ustalonych ustawowo, których niejednokrotnie nie mają zapewnionych obywatele funkcjonujący w warunkach wolnościowych z powodu ich dramatycznej sytuacji życiowej czy materialnej.

Z tych wszystkich względów Sąd powództwo oddalił jako bezzasadne.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu biorąc pod uwagę jego sytuację materialną, a także przekonanie powoda, nieposiadającego wszak wiedzy prawniczej, o zasadności swojego powództwa. Te okoliczności stanowią w ocenie Sądu szczególnie przypadek o którym mowa w art. 102 k.p.c. uzasadniający odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu.